

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

4. Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо забезпечення оприлюднення замовниками в електронній системі закупівель інформації про ціни на матеріальні ресурси під час закупівель послуг з поточного ремонту та робіт з будівництва (прозоре будівництво) : Закон України від 19 верес 2024 р. № 3988.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3988-20#Text>

Артур ЛЮБАЧИВСЬКИЙ

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту

Денис НОСАТИЙ

аспірант

Західноукраїнський національний університет

м.Тернопіль, Україна

**АНАЛІЗ СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНКИ
ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

Основні засоби є невід’ємною складовою ресурсного потенціалу підприємств, визначаючи їхню виробничу спроможність та конкурентоспроможність. В умовах швидкого технічного прогресу, економічної нестабільності та необхідності оптимізації ресурсів особливо важливо проводити ґрунтовний аналіз стану, структури та ефективності використання основних засобів. Це дозволяє виявити резерви для підвищення продуктивності, зменшення витрат і забезпечення стійкого розвитку підприємств. Дослідження даного питання є особливо актуальним для українських підприємств, оскільки вони стикаються з викликами морального та фізичного зносу основних засобів, що впливає на якість управлінських рішень і загальну ефективність діяльності.

Практика показує, що основні засоби значно впливають на діяльність підприємства та є важливою складовою його ресурсного потенціалу і виробничої спроможності. Основні засоби забезпечують підґрунтя для виробничих процесів та безпосередньо впливають на ефективність і конкурентоспроможність підприємства, оскільки включають в себе будівлі, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби та інші матеріальні активи, які забезпечують виробництву можливість здійснювати виробничі процеси. Основні засоби є важливим фактором у досягненні високої продуктивності праці, забезпеченні якості продукції та послуг, а також у зниженні витрат на виробництво. Їх ефективне використання може суттєво покращити загальну економічну ситуацію підприємства, адже сучасне та високопродуктивне обладнання дозволяє скоротити час на виготовлення продукції, підвищити її якість і знизити виробничі витрати. Крім того, наявність та стан основних засобів безпосередньо впливають на здатність підприємства конкурувати на ринку, адже підприємства з новітнім обладнанням можуть пропонувати більш конкурентоспроможні ціни

ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль

та високу якість продукції, що робить їх привабливими для споживачів.

Основні засоби також визначають рівень інвестиційної привабливості підприємства, позаяк інвестори звертають увагу на технічне оснащення та стан основних засобів при прийнятті рішення щодо фінансування чи залучення капіталу. Не менш важливим є і те, що належне обслуговування та своєчасне оновлення основних засобів дозволяють зменшити ризики, пов'язані з їх зносом, аваріями або простоем, що в свою чергу забезпечує безперервність виробничих процесів і мінімізує фінансові втрати.

Проведені дослідження показують, що існує кілька способів, через які основні засоби впливають на діяльність підприємства:

1) *Продуктивність і ефективність виробництва.* Основні засоби, такі як машини, обладнання та транспорт, забезпечують виробничий процес. Їхній технічний стан, ефективність використання і рівень автоматизації прямо впливають на продуктивність праці та якість продукції.

2) *Зменшення витрат.* Своєчасне оновлення основних засобів та їхнє належне обслуговування дозволяє знижувати витрати на ремонт, підвищувати енергоефективність і зменшувати час простоїв, що позитивно впливає на загальні витрати підприємства.

3) *Конкурентоспроможність.* Використання сучасних та інноваційних основних засобів допомагає підприємству залишатися конкурентоспроможним на ринку, дозволяючи виготовляти продукцію високої якості та знижувати собівартість.

4) *Залучення інвестицій.* Наявність якісних та новітніх основних засобів є важливим показником для інвесторів, оскільки це демонструє стабільність та здатність підприємства до ефективного управління ресурсами.

5) *Ризики і знос основних засобів.* Високий рівень зносу основних засобів може призвести до зниження їхньої продуктивності та надійності, що може мати негативні наслідки для підприємства. Поганий стан основних засобів також може збільшити витрати на ремонт та обслуговування.

Таким чином, ефективне управління основними засобами є важливим чинником, який визначає довгостроковий успіх та стабільність підприємства.

Мета аналізу основних засобів полягає в оцінці їхнього стану, ефективності використання та впливу на фінансові результати підприємства. Основний акцент робиться на виявленні потенційних резервів для підвищення продуктивності, зниження витрат і збільшення доходів через оптимізацію використання наявних основних засобів. Окрім цього, аналіз дозволяє оцінити рівень зношеності, ефективність ремонту та оновлення основних засобів, а також визначити потреби в інвестиціях для модернізації або заміни застарілого обладнання. Ціллю є забезпечення безперервності виробничих процесів, підвищення конкурентоспроможності підприємства та максимізація віддачі від вкладених ресурсів.

Т.О. Мулик, О.А. Материнська та О.Л. Пльонсак стверджують, що перед аналізом основних засобів необхідно вирішити такі завдання:

- оцінити рівень забезпеченості підприємства основними засобами;
- визначити склад і структуру основних засобів, а також ступінь їх оновлення і

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

вибуття;

- здійснити аналіз технічного стану основних засобів;
- розрахувати рівень фондovіддачі та її зміни, а також вивчити вплив змін у розмірі основних засобів і фондovіддачі на обсяг виконаних робіт;
- виявити резерви для підвищення фондovіддачі та поліпшення використання техніки;
- визначити шляхи зниження витрат на утримання та експлуатацію машин і механізмів;
- оцінити виявлені резерви та розробити заходи для покращення ефективності використання активної частини основних засобів [1].

Аналітична оцінка основних засобів зазвичай починається з визначення їх забезпеченості. Для цього з'ясовується, чи здатні вони належним чином підтримувати виробничий процес та сферу управління, чи є їх достатня кількість на підприємстві, яка динаміка та структура, оцінюється технічний стан, а також ефективність або неефективність їх використання.

В.І. Іващенко та М.А. Болюх стверджують, що забезпеченість основними засобами оцінюється через такі показники, як фондоозброєність і технічна озброєність праці, а також за допомогою аналізу наявності, складу та відповідності обладнання вимогам для виконання виробничих програм і договірних зобов'язань. Фондоозброєність визначається як співвідношення середньої вартості основних виробничих фондів основного виду діяльності до кількості працівників у найбільшу зміну або до їх середньої чисельності. Технічна озброєність праці обчислюється як відношення середньої вартості активної частини основних засобів до числа працівників у найбільшу зміну або до середньої чисельності. Аналіз фактичних показників полягає в порівнянні планових та фактичних значень за попередній період, визначенні рівня виконання плану, а також виявленні тенденцій і темпів його змін [2].

Як відомо, у процесі аналізу основних засобів значну увагу приділяють показникам їхньої структури. Так, насамперед оцінюють потужність обладнання та його відповідність профілю підприємства. Важливо відзначити, що ефективне використання основних засобів сприяє поліпшенню всіх основних показників підприємства: зменшенню собівартості, зростанню продуктивності праці та фондovіддачі, економії капітальних вкладень, збільшенню обсягів виробництва тощо.

Відтак оцінюють вартість основних засобів і зміни, що відбулися за різні періоди. Порівнюють динаміку їх вартості з динамікою вартості продукції або обсягів виробництва. Кінцевий показник має демонструвати значно вищі темпи росту порівняно з основними засобами. Однак економічні труднощі, що зумовлені воєнним станом в Україні, можуть призводити до інших тенденцій.

Звернемо увагу, що під час проведення аналізу основні засоби необхідно класифікувати на активні та пасивні, а також обчислювати питому вагу кожного різновиду. Також слід ретельно оцінити тенденції у співвідношенні між ними. Окрім того, варто

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

пам'ятати, що постійне збільшення питомої ваги активних основних засобів є важливим завданням для будь-якого підприємства.

Важливо також звертати увагу на те, яка частина основних засобів знаходиться в оренді, а ще яку земельну площу має підприємство і як ефективно її використовує.

При аналізі стану основних засобів проводиться розрахунок коефіцієнта зносу та аналіз його динаміки за визначені періоди. Також здійснюється розрахунок і дослідження коефіцієнтів вибуття та оновлення основних засобів. Зниження цих показників свідчить про наявність серйозних проблем з оновленням основних засобів на підприємстві, зокрема через відсутність достатніх фінансових ресурсів. Окрім того, зношені основні засоби призводять до використання застарілих технологічних процесів, що сприяє зниженню конкурентоспроможності продукції, яка виробляється на підприємстві.

Моральний та фізичний знос основних засобів, а також приведення їх технічного стану у відповідність до сучасних науково-технічних досягнень відбуваються в процесі їх постійного оновлення – руху основних засобів. Оновлення основних засобів полягає в заміні застарілих на більш досконалі та ефективні, а також у реконструкції та модернізації окремих груп і видів. Рух основних засобів передбачає, з одного боку, впровадження нових технічних засобів у будь-якій з цих форм, а з іншого – виведення з експлуатації застарілих засобів праці через їх фізичний і моральний знос.

Ефективне управління основними засобами є однією з визначальних складових забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Проведення глибокого аналізу стану, структури та динаміки основних засобів дозволяє не лише оцінити їх технічний стан, а й виявити резерви для покращення ефективності їх використання. Це сприяє підвищенню продуктивності праці, зниженню витрат, збільшенню фондівіддачі та економії ресурсів, що загалом позитивно впливає на фінансові результати підприємства.

Особливу увагу слід приділяти оновленню та модернізації активної частини основних засобів, адже це дозволяє адаптувати підприємство до викликів сучасного ринку, знижуючи ризики морального та фізичного зносу. Зростання частки активних основних засобів, підтримання їх у належному технічному стані та раціональне використання земельних ресурсів є важливими завданнями для забезпечення безперервності виробничих процесів.

Таким чином, аналіз основних засобів як інструмент оцінки ефективності управління підприємством дозволяє підвищити його інвестиційну привабливість, зменшити ризики простоїв і аварій та посилити ринкові позиції. У сучасних умовах, особливо для українських підприємств, цей аналіз є важливим інструментом для адаптації до економічних змін і забезпечення стійкого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 288 с.
2. Іващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності: навч. посіб. для студ. екон. спец. К. : ЗАТ «Нічлава», 1999. 204 с

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

3.Маланкевич В.М., Чубай В.М. Аналіз та внутрішній контроль операцій з основними засобами: проблеми та способи їх вирішення. *Економіка та суспільство*. Випуск 58, 2023.

URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3278>

4.Шестерняк М.М. Сучасний економічний аналіз та його основні види. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». Випуск № 20 / 2018. Ужгород, 2018. С. 158-162. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20\(3\)_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_20(3)_34).

5. Audit: local and global aspects: collective monograph /scientific editorship by Doctor of Economic Sciences, Professor Mykhailo Luchko and Doctor Stanislaw Szmitka. Ternopil: WUNU, 2023. p. 11 – 31. ISBN 978-966-654-705-0

Роман МАКІВКА

здобувач кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м.Тернопіль, Україна

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ФУНКЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ
РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ**

У сучасних умовах реалізація права на охорону здоров'я є важливим елементом забезпечення здорового способу життя громадян. Держава сприяє через фінансування соціально-економічних, медико-санітарних та оздоровчо-профілактичних програм, а також забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя населення [1, с. 144]. Виконання державної політики у сфері охорони здоров'я покладається на органи виконавчої влади, зокрема Кабінет Міністрів України та Міністерство охорони здоров'я. Їх завдання включають організацію розробки та впровадження державних цільових програм, створення економічних, правових і організаційних механізмів для підвищення ефективності роботи системи охорони здоров'я.

Кабінет Міністрів забезпечує фінансування, матеріально-технічне постачання закладів охорони здоров'я, органів санітарно-епідеміологічної служби та інших установ, залучених до проведення заходів з ліквідації епідемій. Крім того, він координує ці заходи для забезпечення належного виконання поставлених завдань.

Міністерство охорони здоров'я України виконує важливі функції, спрямовані на забезпечення ефективності системи охорони здоров'я та покращення медичних послуг для населення. Основними напрямками діяльності МОЗ є розробка та реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я, впровадження національних стандартів і норм, а також стратегічне планування розвитку галузі. Міністерство здійснює контроль за якістю та безпекою медичних послуг, дотриманням санітарно-епідеміологічних норм і стандартів лікування. Важливим аспектом роботи є координація діяльності медичних закладів різних рівнів, забезпечення їхньої взаємодії з регіональними структурами та розробка бюджетних